

Neatkarīga nozares profesionāļa/eksperta recenzija par sabiedriskā pasūtījuma izpildi

Recenzents:	Dr Jānis Juzefovičs (RSU)
Elektroniskais plašsaziņas līdzeklis:	Radio SWH
Projekta nosaukums:	Galvenās stundas ziņas
Recenzēto satura vienību skaits:	67
Recenzēto satura vienību pārraidīšanas datumi:	01.06.2021.; 08.06.2021.; 17.06.2021.; 26.06.2021.; 28.06.2021.; 05.07.2021.; 11.07.2021.; 14.07.2021.; 22.07.2021.; 27.07.2021.; 02.08.2021.; 06.08.2021.; 12.08.2021.; 18.08.2021.; 21.08.2021.

1. UNIVERSĀLIE KRITĒRIJI

1.1. Atbilstība projekta satura koncepcijā definētajiem sabiedriskā pasūtījuma uzdevumiem

Recenzenta vērtējums: atbilst.

Projekta ietvaros radītais ziņu saturs ir objektīvs, neitrāls, ideoloģiski/politiski daudzveidīgs, redakcionāli neatkarīgs.

1.2. Atbilstība projekta satura koncepcijā definētajam mērķim un uzdevumam

Recenzenta vērtējums: atbilst.

Projekts nodrošina Latvijas iedzīvotājus ar koncentrētu pamata informāciju par aktuālajiem notikumiem un procesiem Latvijas un pasaules politiskajā, ekonomiskajā un sociālajā dzīvē. Raidījuma satura koncepcijā norādīts, ka ziņu saturu veido arī analītiski un pētnieciski materiāli, bet vismaz šeit analizētajās satura vienībās šāda veida saturs nebija iekļauts.

1.3. Projektam ir ilgtspējīgs efekts, tostarp žurnālistikas un mediju profesionālās kvalitātes uzlabošanā

Recenzenta vērtējums: atbilst.

Projekta realizētāju sniegums atbilst žurnālistikas profesionālajiem standartiem, un šādi tas sniedz ieguldījumu kopējās Latvijas mediju vides profesionalizācijā.

1.4. Satura pieejamības nodrošināšana daudzveidīgās satura izplatīšanas platformās un sasniedzamā auditorija (par pamatu ņemt projekta pieteikumā noteikto)

Recenzenta vērtējums: nav informācijas.

Projekta pieteikumā nav ietverta informācija par satura izplatīšanu dažādajās platformās un sasniedzamo auditoriju.

1.5. Satura atbilstība žurnālistikas ētikas un profesionālajiem standartiem, politiskās neitralitātes ievērošana tēmu un viesu izvēlē, viedokļu daudzveidība (ņemot vērā satura žanra specifiku)

Recenzenta vērtējums: atbilst.

Projekts realizēts atbilstoši žurnālistikas ētikas un profesionālajiem standartiem, tajā ievērota politiskās neitralitātes, kā arī balsu un viedokļu plurālisma prasība.

2. SPECIĀLIE KRITĒRIJI SATURA AUDIO UN AUDIOVIZUĀLĀ FORMĀTA NOVĒRTĒŠANAI

2.1. Formas kritēriji (atbilstība formātam, scenārija dramaturģijas kvalitāte, vēstījuma dinamika, režijas kvalitāte, mūzikas izmantošanas prasmes, subtitru kvalitāte)

Lai gan laiku pa laikam līdzās ierastajam ziņu lasījumam studijā parādās arī reportiera ziņojumi no notikuma vietas un interviju fragmenti, formas ziņā raidījums ir visai nabadzīgs. Ciktāl to atļauj resursi, ieteicams aktīvāk izmantot iepriekš minētos ārpusstudijas materiālus un citādi žanriski dažādot raidījumu. Piemēram, ziņu izlaidumā var iekļaut arī īsu reportiera sagatavotu montētu stāstījumu vai īsu studijas interviju ar reportieri. Resursu ziņā pieejams ir *vox pop* paņēmiens.

Labi, ka jau tagad dažkārt tiek izmantoti skaņas klipī no preses konferencēm. Ņemot vērā, ka *Covid-19* pandēmijas laikā šādi materiāli ir ērti pieejami digitālajā vidē, šāda veida saturs kļuvis pieejams arī nelielām ziņu redakcijām ar ierobežotiem cilvēkresursiem, tāpēc ieteicams šo informācijas resursu izmantot aktīvāk.

Ja pašu redakcijas resursi ir ierobežoti, šim mērķim var izmantot citu mediju radītos materiālus, piemēram, skaņas klipus no dažādajos sabiedrisko mediju ziņu un *current affairs* raidījumos iekļautajām intervijām ar politiķiem un citām amatpersonām.

Raidījumā iekļautie materiāli bieži ir visai plaši, detalizēti, kas bremzē kopējo raidījuma tempu un ko tāpat ir grūti uztvert ar dzirdi. Vēlams palielināt vienā ziņu izlaidumā iekļauto informācijas vienību skaitu, vienlaikus tās veidojot koncentrētākas, kodolīgākas.

Ieteicams arī izvairīties no vienu un to pašu ziņu tekstu izmantošanas vairākos ziņu izlaidumos pēc kārtas. Viens un tas pats notikums var saglabāt savu nozīmīgumu un var tikt iekļauts vairākos vienas dienas ziņu izlaidumos, bet šādā gadījumā svarīgi informāciju atjaunināt, papildināt vai vienkārši pārveidot teksta redakciju. Klausītājiem, kas šo

radiostaciju izmanto regulāri un ilgstoši, vienu un to pašu ziņu tekstu atkārtošana var būt apnicīga, nogurdinoša.

2.2. Satura kritēriji (redaktora un producēšanas darba kvalitāte, satura vērtība un oriģinalitāte, valodas lietojums, grafika un vizuālie risinājumi)

Ziņu saturā pašlaik izteikti dominē nacionālās un Rīgas ziņas. Salīdzinoši maz tiek ziņots par notikumiem ārzemēs; tāpat nepieciešams iekļaut vairāk tādu informāciju, kas stāsta par dzīvi ārpus Rīgas.

Kopumā ziņu tematiskā atlase varētu būt daudzveidīga; tagad lielā mērā dominē politiskā (valsts pārvaldes) dienaskārtība. Šādas informācijas īpatsvars un augstais pozicionējums ziņu izkārtojumā kopā ar sarežģīto ziņu valodu, kas piesātināta ar “kokaino” ierēdniecisko žargonu, veido priekšstatu par šiem ziņu izlaidumiem kā visai formāliem, dažkārt pat oficioziem, “smagnējiem”. Tas neiekļaujas muzikālas komerciālās radiostacijas formātā, kur svarīgi savienot “nopietno” ziņu saturu ar neformālu, demokrātisku, populāru saziņas formu. Maz raidījumā iekļauta informācija par sporta, kultūras un izklaides jaunumiem, salīdzinoši maz arī informācijas par biznesa un ekonomikas pasaulē notiekošo. Klausītājiem saistoša varētu būt arī informācija par aktualitātēm zinātnē un tehnoloģijās – arī šāda tematika raidījumā maz pārstāvēta. Pozitīvi, ka jau tagad ziņu saturā bieži tiek iekļauta satiksmes informācija un cita utilitāra, klausītājiem ikdienas dzīvē noderīga aktuālā informācija.

Tāpat labi, ka jau tagad laiku pa laikam ziņu veidošanā tiek izmantota sociālo mediju informācija – šādu paņēmieni ieteicams izmantot aktīvāk.

Ilgtermiņā ieteicams palielināt oriģinālmateriālu īpatsvaru raidījumā, samazinot paļaušanos uz ziņu aģentūru un citu mediju un sabiedrisko attiecību radīto informāciju.

2.3. Vadītāji: profesionālās īpašības un iemaņas (personas profesionālās darbības oriģinalitāte, prasme uzrunāt, ieinteresēt, piesaistīt auditorijas uzmanību, ķermeņa valodas prasme, spēja reaģēt neordinārās situācijās, spēja nodrošināt stabilu profesionālo kvalitāti, līdzdalība satura komunikācijā, prasme vadīt intervijas, sarunas, diskusijas, improvizācijas prasme, prasme strādāt tiešraidē, sagatavotības līmenis)

Ziņu moderatoriem ieteicams vairāk uzmanības veltīt ziņu aģentūru un sabiedrisko attiecību tekstu adaptācijai radio saziņas vajadzībām, kas ietver prasību pēc vienkāršas valodas un vienkāršu teksta konstrukciju lietojuma. Tas īpaši attiecībā uz valsts institūciju piegādāto informāciju, kas ir piesātināta ar birokrātisko žargonu un pirms izmantošanas radio ziņās ir būtiski jāpārstrādā, lai tā būtu saprotama un uztverama klausītājiem.

Arī citus tekstus vēlams piemērot radio komunikācijas īpatnībām. Tagad ziņās izmantotie teksti bieži ir ļoti sarežģīti, tajos turklāt ir daudz lieku, maznozīmīgu detaļu, kas padara šo informāciju grūti uztveramu ar dzirdi, īpaši kombinācijā ar I. Brantes praktizēto ātrrunu.

Uztecams ir I. Vaikules piegājiens ziņas vairāk stāstīt, mazāk lasīt klausītājiem priekšā, ko viņa panāk, kopējot ikdienas saziņai raksturīgo runas manieri. Šāda pieeja ir klausītājiem draudzīgāka un arī labāk iekļaujas muzikālas komerciālās radiostacijas formātā. Šo paņēmieni ieteicams pārņemt arī citiem ziņu moderatoriem. Tas gan neatceļ prasību sarežģītos tekstus pārveidot atbilstoši radio saziņas konvencijām.

Kopumā ieteicams izstrādāt vienotu ziņu pasniegšanas stilu; tagad moderatoru rokraksts ir ļoti atšķirīgs. Nav iespējama un nepieciešama pilnīga ziņu pasniegšanas manieres unifikācija,

un svarīgi saglabāt katra moderatora individualitāti, tomēr šis nav autorraidījums, tāpēc pamata formāta elementiem, tostarp ziņu pasniegšanas principiem, jābūt vienotiem. Novēroju, ka atšķirīga ir ziņu moderatoru pieeja arī ziņu tematiskajā atlasē (ārzemju ziņas) un informācijas avotu izvēlē (sociālie mediji), kas liek domāt, ka raidījumam trūkst vienotas koncepcijas.

2.4. Iesaistītais personāls (žurnālisti, operatori, montāžisti un citi satura radītāji): profesionālās īpašības un iemaņas (profesionālās darbības oriģinalitāte, prasme uzrunāt, ieinteresēt, piesaistīt auditorijas uzmanību, spēja reaģēt neordinārās situācijās, spēja nodrošināt profesionālo kvalitāti, prasme strādāt tiešraidē (ja attiecināms), sagatavotības līmenis)

Nav piemērojams.

2.5. Papildu piebildes

3. REKOMENDĀCIJAS

3.1. Vai projekta realizēšana nākotnē būtu jāturpina sabiedriskā pasūtījuma ietvaros?

Projekta realizēšanu ieteicams nākotnē turpināt sabiedriskā pasūtījuma ietvaros.

3.2. Vai projektā nepieciešami būtiski uzlabojumi? Ja jā, kādi?

Atbalstāmas ir Radio SWH ziņu redakcijas ambīcijas ražot oriģinālu saturu, un nākotnē sabiedriskā pasūtījuma finansējumu ieteicams novirzīt tieši šāda satura un citu resursu ziņā ietilpīgu materiālu veidošanai, kā arī tāda satura radīšanai, kas ir nekomerciāls un nepiesaista plašu auditoriju, bet vienlaikus ir sabiedriski nozīmīgs.

3.3. Projektā iesaistītā radošā personāla kompetence un profesionalitātes vērtējums, realizējot līdzvērtīgus projektus sabiedriskā pasūtījuma ietvaros.

Projektā iesaistītajam radošajam personālam piemīt nepieciešamā kompetence un profesionalitāte, lai nākotnē realizētu citus līdzvērtīgus projektus sabiedriskā pasūtījuma ietvaros.

3.4. Papildu secinājumi/piebildes